

Asettamispäätös

3.9.2024

VN/23501/2024
VN/23501/2024-TEM-1

Jakelun mukaan

Asettamispäätös: selvitys hallintoedustuksen muutostarpeista

Asettaminen

Työministeri Arto Satonen on nimennyt varatuomari Jukka Ahtelan yllä mainitun selvityksen selvityshenkilöksi.

Tausta ja tavoite

Henkilöstön edustuksesta työnantajan hallinnossa säädetään yhteistoimintalain (1333/2021) 5 luvussa. Lukua sovelletaan suomalaiseen osakeyhtiöön, osuuskuntaan ja muuhun taloudelliseen yhdistykseen, vakuutusyhtiöön, liikepankkiin, osuuspankkiin sekä säästöpankkiin, jonka työsuhteessa olevan henkilöstön määrä Suomessa säännöllisesti on vähintään 150.

Henkilöstön hallintoedustuksella tarkoitetaan sitä, että henkilöstöllä on oikeus osallistua työnantajan liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevien tärkeiden kysymysten käsittelyyn työnantajan päättävissä, toimeenpaneivissa, valvovissa tai neuvoa-antavissa hallintoelimissä. Henkilöstön hallintoedustuksesta on ensisijaisesti sovittava työnantajan ja henkilöstön välillä. Toissijaisesti noudatetaan lain säännöksiä hallintoedustuksen järjestämisestä. Myös yhteistoiminta-asiamies voi hakemuksesta myöntää luvan poiketa henkilöstön hallintoedustuksen toteutustavasta. Hallintoedustus voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että työntekijät valitsevat edustajansa yrityksen hallitukseen, hallintoneuvostoon, johtokuntiin tai johtoryhmiin. Olennaista on, että hallintoedustus toteutetaan toimielimessä, jossa käsitellään tärkeitä liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevia kysymyksiä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan vuonna 2022 uudistetun yhteistoimintalain mahdollisia muutostarpeita arvioidaan puoliväliriihessä mm. hallintoedustuksen osalta. Kirjauksella on tarkoitettu ennen kaikkea sen selvittämistä, olisiko yhteistoimintalaissa määriteltyä hallintoedustuksen soveltamisrajaa mahdollista laskea nykyisestä 150:stä ja jos olisi, millaisilla mahdollisilla reunaehdoilla. Juridisten reunaehto- ja hallintoedustuksen toteuttamiseen voi liittyä erilaisia käytännön kysymyksiä, jotka olisi osattava ottaa huomioon lainsäädännön muutostarpeita arvioitaessa. Yrityksissä voi olla perustettuna hyvinkin erilaisia päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmiä riippuen yritysten koosta, toimintatavoista ja toimintakulttuurista.

Toimeksiannon sisältö

Selvityksessä tulee arvioida, millaisin edellytyksin tai reunaehdoin henkilöstön hallintoedustuksen työntekijöiden määrään perustuvaa soveltamisalaa olisi mahdollista laskea nykyisestä. Mahdollisten juridisten reunaehto- ja hallintoedustuksen toteuttamiseen voi liittyä erilaisia käytännön kysymyksiä, jotka olisi osattava ottaa huomioon lainsäädännön muutostarpeita arvioitaessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

hallintoedustus olisi käytännön näkökulmasta sovitettavissa henkilöstömäärältään nykyistä pienempien yritysten erilaisiin johtamis- ja päätöksentekoelementteihin.

Selvitykseen tulee sisältyä katsaus siitä, miten henkilöstön hallintoedustus on järjestetty muissa pohjoismaissa (Ruotsi, Tanska, Norja). Mahdollisuuksien mukaan olisi tehtävä selkoa myös siitä, millaisia käytännön näkökulmia hallintoedustuksen järjestämiseen liittyy (esim. miten henkilöstön hallintoedustus on onnistuttu sisällyttämään osaksi em. maissa olevien yritysten päätöksentekojärjestelmiä ja onko kyseisten maiden hallintoedustusjärjestelmissä joitakin sellaisia erityispiirteitä, jotka poikkeavat suomalaisesta hallintoedustusmallista ja erityisesti sellaisia, jotka selittävät hallintoedustuksen soveltumista myös pienempiin yrityksiin)?

Selvityksessä tulee vastata seuraaviin kysymyksiin:

- onko henkilöstön hallintoedustuksen soveltamisalarajan laskemiselle joitakin juridisia reuna-ehdoja (esim. yhtiöoikeudellisia tai työoikeudellisia)?
- voiko asiaan liittyä yrityksen johdon ja omistajan asemaan liittyviä erityiskysymyksiä?
- millä tavalla nykyistä laajempi henkilöstön osallistuminen yritysten hallintoon soveltuisi osaksi erilaisten yritysten johtamis- ja päätöksentekojärjestelmiä (esim. perheyrietykset, yrittäjävetoiset yritykset ja konsernisuhteet)?
 - o onko esitettävissä arviota pienempien, alle 150 työntekijän yrityksissä käytössä olevista päätöksentekoelementeistä, joissa hallintoedustus olisi mahdollista toteuttaa?
 - o olisiko hallintoedustus suoraan istutettavissa yritysten olemassa oleviin päätöksentekoelementteihin vai voisiko hallintoedustuksen toteuttaminen muuttaa olemassa olevia päätöksentekomenettelyitä?
- millaisia vaikutuksia olisi sillä, että hallintoedustus olisi otettava käyttöön henkilöstömäärältään nykyistä pienemmissä yrityksissä (esim. taloudelliset, operatiiviseen toimintaan liittyvät tai muut käytännön vaikutukset)?
- löytyykö selvityksen perusteella jotakin olosuhteista tai lainsäädännöstä johtuvaa piirrettä, joka perustelisi soveltamiskynnyksen asettamista muulle kuin nykyiselle tasolle?

Selvitystyössä perehdytään kirjalliseen aineistoon ja toteutetaan tarpeen mukaan keskusteluita ja haastatteluita sellaisten henkilöiden kanssa, jotka tuntevat erikokoisten yritysten johtamis- ja päätöksentekokäytäntöjä ja hallintoedustusjärjestelmiä.

Työmarkkinajärjestöjen ja Suomen yrittäjien näkemykset tulee selvitystyön aikana kartoittaa järjestöjä kuullen.

Selvitystyön tuloksista laaditaan kirjallinen raportti.

Toimikausi 3.9.2024 – 31.12.2024

Kirjallinen selvitys tulee luovuttaa työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 31.12.2024.

Kustannukset ja rahoitus

Selvitystyöstä maksetaan selvittäjälle palkkio siitä erikseen tehtävän päätöksen mukaisesti. Muita mahdollisia kustannuksia ei korvata.

Työministeri

Arto Satonen

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Jan Hjelt

Jakelu

Selvityshenkilö Jukka Ahtela

VN/23501/2024-TEM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: